

תכנית לימודים - רפואת ילדים

מעודכן לספטמבר 2024-2025 (תשפ"ה)

השתתפו בעריכה חברי סגל מהחוג לרפואת ילדים משישה בתי הספר לרפואה:

- פרופ' מרתה דירנפלד
- ד"ר רחלי נוה -יעוץ פדגוגי
- פרופ' שי אשכנזי – יו"ר פורום הדיקנים אוניברסיטת אריאל
- פרופ' עדי קליין, טכניון – יו"ר ועדת הבחינה הארצית ברפואת ילדים
- פרופ' רונן שפיגל, טכניון
- ד"ר נחמה שרון, אוניברסיטת אריאל
- ד"ר אורית אלקיים, אוניברסיטת בר-אילן.
- ד"ר סעיד אבוזיד, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' אלי הרשקוביץ, אוניברסיטת בן-גוריון
- ד"ר מירי בן הרוש, אוניברסיטת בן-גוריון.
- פרופ' דוד צנגן, אוניברסיטה עברית
- פרופ' רוני קלר, האוניברסיטה העברית.
- ד"ר ישעיהו קלטר, אוניברסיטת תל-אביב
- פרופ' מיכל שטיין, אוניברסיטת תל-אביב.
- ד"ר בת בר אלומה, אוניברסיטת תל-אביב.

ליווי פדגוגי של עדכון הסילבוס ל 2025 : ד"ר אלה ברונשטיין
ריכוז ועדת עדכון הסילבוס ל 2025 : גב' שירן אפרתי

התוכנית מבוססת על התוכנית שהוכנה ע"י החוג לרפואת ילדים בפקולטה למדעי הרפואה והבריאות באוניברסיטת תל אביב ועברה הערכה ואישור של נציגי פורום הדיקאנים.

ספרי הלימוד

על פי ועדת הסילבוס, חומר הלימוד שעליו מבוססות שאלות המבחן נבחר מ-2 מקורות:

▪ **ספר Nelson, 22 th edition.**

▪ **הנחיות קליניות** נבחרות מהנחיות קליניות של איגוד רופאי הילדים. (הנושאים מההנחיות הקליניות מחליפים את הנושאים בספר לצורך למידה).

הנחיות קליניות :

- המלצות לאבחון ולטיפול בגסטרואנטריטיס חדה בילדים בישראל 2023
https://ima-contentfiles.s3.amazonaws.com/clinical_49_AcuteGastroenteritisinChildren.pdf
- אבחון וטיפול בזיהום בדרכי השתן בילדים 2022 UTI
https://ima-contentfiles.s3.amazonaws.com/clinical_112_UrinaryTractInfectioninChildren.pdf
- האבחנה והטיפול בזיהומי עור חידקיים שכיחים בילדים 2023
https://ima-contentfiles.s3.amazonaws.com/clinical_116_bacterialSkinInfectionsChildren.pdf
- אבחון וטיפול בדלקת אוזן תיכונה בילדים 2023
https://ima-contentfiles.s3.amazonaws.com/clinical_115_OtitisMediainChildren.pdf
- אבחון וטיפול בדלקת לוע חדה הנגרמת ע"י GAS בילדים 2018
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_88_DaleketLoaHada.pdf
- אבחון וטיפול במחלקה לרפואה דחופה (מלר"ד) בתינוקות עד גיל 3 חודשים עם חום 2018
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_94_baby3months.pdf
- אבחון וטיפול בזיהומים חידקיים חדים של העצמות והמפרקים בילדים 2019
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_95_bonesAndJoins.pdf
- אבחון, בירור וטיפול ביתר לחץ דם בילדים ומתבגרים 2016
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_81_kidsBloodPreasure.pdf
- תדריך חיסונים של משרד הבריאות – (לוח חיסוני השגרה בגיל הילדות 2018, הוראות כלליות לחיסונים בדגש על : טיב התרכיבים, גיל חיסון השגרתי, הוריות לביצוע החיסון, הוריות נגד ואזהרות כלליות ותופעות לוואי).
https://www.health.gov.il/unitsoffice/hd/ph/epidemiology/td/docs/tadrich_chisunim.pdf
- האבחנה והטיפול בכאבי ראש בילדים 2018
https://www.ima.org.il/userfiles/image/clinical_92_headAceChildren.pdf

תוכן העניינים

Contents

2.....	ספרי הלימוד והנחיות קליניות
4.....	מטרות העל
6.....	1. גדילה והתפתחות של התינוק והילד הבריא
6-7.....	2. שינויים בהתפתחות
7.....	3. פגות וגיל היילוד
7.....	4. רפואת מתבגרים
7.....	5. התעללות בילדים והזנחה
8.....	6. רפואה דחופה
9.....	7. גנטיקה
9.....	8. מחלות מטבוליות
9.....	9. אימונולוגיה ואלרגיה
10.....	10. ראומטולוגיה
10.....	11. אורתופדיה
10-11.....	12. מחלות זיהומיות ועקרונות הטיפול האנטיביוטי
11.....	13. מערכת העיכול
11-12.....	14. מערכת הנשימה
12.....	15. המערכת הקרדיו-וסקולרית
12-13.....	16. מערכת הדם
13-14.....	17. נפרולוגיה
14-15.....	18. אנדוקרינולוגיה
14-15.....	19. מערכת העצבים
15.....	20. עיניים
15.....	21. אף אוזן גרון (אאג)
15.....	22. עור

מטרות העל

מטרת הסבב ברפואת ילדים להקנות ידע, מיומנויות תפיסות ועמדות שיסייעו ללומד לנהל מקרה שכיח ברפואת ילדים.

מטרת הבחינה בסיום הסבב להציג חשיבה קלינית ברפואת ילדים וזאת ע"י ניהול מקרה שכיח בתחום.

חשיבה קלינית כוללת בין היתר:

- היסטוריה רפואית: שאלת שאלות ממוקדות בתלונה העיקרית (תוך שימוש בידע בסיסי באנטומיה, פיזיולוגיה, פתולוגיה), וכן אנמנזה מקיפה על העבר של המטופל הכוללת גדילה (כולל הכרת עקומות הגדילה), התפתחות וסטיה מהתפתחות תקינה, חיסונים ומחלות רקע, כמוכן שאלות על משפחתו כולל מחלות חריפות וכרוניות במשפחה הקרובה והמורחבת.
- בדיקה גופנית מלאה (שזו מיומנות אשר נלמדת ונבדקת במהלך הסבב) כולל הבדיקה הגופנית המיוחדת לכל גיל: בדיקת ילוד ותינוק עם ההדגשים המיוחדים לגיל זה, אבני התפתחות, רפלקסים פרימרים, הכרת בדיקה גופנית מלאה תקינה ואת הסטיות השונות, ותיאור הביצוע והמצאים שלה.
- פענוח ופירוש ממצאי בדיקות העזר השונות (בדיקות המעבדה השונות, מה תקין ומה פתולוגי, בדיקות הדימות, עקומת גדילה ועוד)
- יצירת רשימה של אבחנה מבודלת עפ"י סדר סבירות (עד לאבחנה המשוערת בסבירות הגבוהה ביותר) וכיצד מתבצעת האבחנה בכל אחת מהן (שימוש באנמנזה, בדיקה גופנית ובדיקות העזר הדרושות).
- ידע לגבי טיפולים אפשריים (חסרונות/יתרונות וקריטריונים לקבלת החלטה מושכלת).
- התמודדות עם דילמות אתיות.

בין שאר המטרות של הסבב:

- הקניית מיומנויות וכישורי תקשורת בינאישית עם הילד ומשפחתו.
- הקניית ערכים (כמו כבוד, הקשבה, חמלה, מסירת מידע קשה)

בזמן לקיחת האנמנזה וניהול ראיון רפואי הסטודנט ישתמש בכישורי התקשורת הבינאישית והערכים אשר רכש בזמן הסבב:

- יברך את המטופל ויציג את עצמו בצורה מכובדת
- יביע כבוד ועניין במטופל ויסביר את תכלית המפגש
- יקשיב בתשומת לב לנאמר וישתמש בשאלות ובסיכומי הבהרה

- ישאל לגבי תפישת החולה והוריו בנוגע למחלתו ומה שארע לו, יברר את חששותיו ומה הבין עד כה, יזהה את חששות הורי המטופל.
- יביע אמפתיה, עידוד ותמיכה בחולה ומשפחתו
- יסביר לחולה ומשפחתו בצורה מתאימה מה ידוע עד כה לגבי מצבו ומה מתוכנן להמשך
- יתמודד נכונה עם סיטואציות מורכבות של כעס ורגשות עזים
- ישים לב לשונות בין תרבותית ויכבד אותה
- יהיה מודע לרגשות ולמחשבות העולות בו ביחס למטופלים
- יהיה ער לסטראוטיפים, לדעות קדומות ולשיפוטיות כלפי עמיתים, רופאים וחולים.

בסיום הסבב ברפואת ילדים הסטודנט:

- יאבחן ויפרט מיהו הילד הבריא ומהי התפתחות נורמלית
- יאבחן מצבי מחלה שכיחים ברפואת ילדים בקבוצות הגיל השונות על ידי איסוף נתונים מהילד וממשפחתו (אנמנזה, בדיקה גופנית, ממצאי בדיקות עזר ועוד)
- יפרש תוצאות מעבדה ובדיקות עזר אחרות כמו בדיקות דימות - ממצאים תקינים ולא תקינים באופן משמעותי, ממצאים שכיחים וממצאים פתולוגיים משמעותיים של בדיקות מעבדה ובדיקות הדימות השונות.
- יבחר תכנית טיפול עבור ילד חולה, המבוססת על הנתונים שנאספו לגביו כך שתתאים לאבחנה הקלינית הסבירה ביותר, ויסביר את החשיבה הקלינית ואת שלביה שהובילו לבחירה זו כולל הסיכויים ואת הסיכונים של תכנית הטיפול שנבחרה.

נושאי לימוד

גדילה והתפתחות של התינוק והילד הבריא

- (a) גדילה - עקומות גדילה, מדדים תקינים לפי גיל, קצב גדילה תקין ופתולוגי לפי גיל. יאבחן את הסיבות השכיחות לחוסר שגשוג בקבוצות הגיל השונות, יפתח יכולת איסוף היסטוריה מיילדותית מפורטת, היסטוריה של בעיות במערכת העיכול, זיהומים, בעיות באכילה, דפוסי שינה, סיפור משפחתי, הרכב המשפחה ונישואי קרובים.
- (b) התפתחות - מוטורית, שפתית וקוגניטיבית לפי גיל. איסוף נתונים לגבי אבני דרך בהתפתחות תקינה בתחומים השונים בשנה הראשונה לחיים ויזהה עיכוב בהתפתחות בשלבים השונים.
- (c) הילד הבוכה והכאב הקוליקי, הכרת מצבים פיזיולוגיים אלו והאבחנה המבדלת שלהם.
- (d) תזונה וחסרים תזונתיים כולל:
- האכלת התינוק/ת הבריא/ה, האכלת הילד/ה והמתבגר/ת. מהם עקרונות הנקה ויתרונותיה. יכיר את הפורמולות השונות – תמ"ל על בסיס חלבון פרה, תמ"ל על בסיס סויה, פורמולות מפורקות לחלבונים או חומצות אמינו. הסטודנט יכיר את ההתוויות לכל פורמולה, רגישות לחלבון חלב פרה.
 - ויטמינים- הסטודנט יזהה מצבי חולי שונים הקשורים לחסרים תזונתיים: חסר ועודף ויטמין D ורככת, חסר ויטמין B12, חסר ויטמין C, חסר חומצה פולית וחסר ברזל. הקליניקה של המצבים הנ"ל, דרכי אבחון וטיפול במצבים הללו.
 - (e) משקל ועודף והשמנה- תסמונת מטבולית, אפידימיולוגיה, הגדרת BMI, אטיולוגיות, קומורבידיות, הערכת הילד עם עודף משקל, התערבות ושיטות מניעה.
 - מאזן נוזלים ואלקטרוליטים – נתון, אשלגן. הסטודנט יכיר את ההפרעות האלקטרוליטריות השונות במאזן נתון ואשלגן ילמד את האטיולוגיות, פתופיזיולוגיה, קליניקה אבחנה וטיפול במצבים השונים, יכיר את סוגי הדיהדרציה לפי החומרה ולפי סוג ודרכי האבחון והטיפול.
 - מאזן הפיזיולוגי של חומצה- בסיס וההפרעות במאזן זה כולל חמצת מטבולית, חמצת נשימתית, בססת מטבולית ובססת נשימתית, יכיר את האטיולוגיות, פתופיזיולוגיה, קליניקה אבחנה וטיפול במצבים השונים.
- (f) חיסונים של גיל הילדות (ראה תדריך חיסונים) - קונטראינדיקציות, טבלת החיסונים: חיסונים במצבים מיוחדים, תופעות לוואי ותזמון.

שינויים בהתפתחות

- (a) Tantrums and Breath-Holding Spells – להכיר מצבים אלו וכיצד מאובחנים.
- (b) הפרעת קשב וריכוז והיפראקטיביות – אבחנה וטיפול. הסטודנט ימנה את הקריטריונים העיקריים לאבחון הפרעת קשב וריכוז, עם ובלי היפראקטיביות, ומצבים נלווים כמו הפרעות למידה, הפרעות בשפה ובעיות התנהגות. הסטודנט יתאר את הטיפולים השונים בהפרעת קשב וריכוז.
- (c) פיגור בהתפתחות
- (d) ספקטרום האוטיזם – הגדרה, אבחנה, התנהגות אופיינית, אבחנה מבדלת, סקר, הערכה ובדיקות, טיפול כללי.

פגות וגיל היילוד

- (a) היילוד הבשל: מדדי גדילה תוך-רחמית (AGA, LGA ו-SGA) והקשר לעיכוב בגדילה (התוך רחמית), הערכת מצב היילוד, בדיקת היילוד, הטיפול הראשוני ביילוד לאחר הלידה ובעיות שכיחות (למשל היפוגליקמיה וקבוצות סיכון).
- (b) המעבר מחיים תוך רחמיים לחוץ רחמיים (TRANSITIONING), עקרונות באישוש (החייאת) היילוד, תחלואה נשימתית ביילוד הבשל: מצוקה נשמית חולפת של היילוד TTN (איחור בספיגת נוזלי הריאות) ו-MAS (שאיפת מקוניום).
- (c) הגישה ליילוד הכחול, יתר ל"ד ריאתי של היילוד (PPHN או PFC) והתייחסות לגישה למומי לב ביילוד.
- (d) צהבת היילוד.
- (e) תשניק היילוד.
- (f) הגישה לזיהומים ביילוד ובפג, כולל זיהומים מולדים (TORCHES).
- (g) פגות וסיבוכיה –

- IVH- intracranial intraventricular hemorrhage
 - RDS- respiratory distress syndrome
 - BPD- Bronchopulmonary Dysplasia
 - NEC-Necrotizing Enterocolitis
- (h) בעיות המטבולוגיות שכיחות ביילודים ופגים אנמיה: Rh A, B, O incompatibility, פוליציטמיה, תרומבוציטופניה ויטמין K ובעיות קרישה בעטיו. (חפיפה עם תזונה).
- (i) בעיות מטבוליות: היפוגליקמיה.

רפואת מתבגרים

- (a) דגש על אנמנזה, HEADSS, בדיקה גופנית והערכה כללית
- (b) הפרעות אכילה: אנורקסיה נברוזה, בולימיה נברוזה, אבחנה, הבדלים בין שתי האבחנות, בדיקה גופנית, אינדיקציות לאשפוז.
- (c) שימוש בחומרים (גישה כללית), אלכוהול, סמים
- (d) מחזור תקין/פתולוגי כולל אמנוריה ראשונית ומשנית ובירור נדרש כולל אבחנה מבדלת
- (e) ו-PCOS אבחנה, בירור וטיפול.
- (f) משקל עודף והשמנה- אפידמיולוגיה, הגדרת BMI, אטיולוגיות, קומורבידיות, הערכת הילד עם עודף משקל, התערבות ושיטות מניעה. (חפיפה עם תזונה)

התעללות בילדים והזנחה

- (a) סוגים שונים של פגיעה בקטין (התעללות גופנית, רגשית, מינית, הזנחה ועוד).
- (b) דפוסי התנהגות של קטין ו/או משפחתו אשר עשויים להעלות אצל הרופא חשד להתעללות.
- (c) סימני זיהוי בבדיקה גופנית שמחשידים לקיום התעללות.
- (d) הגישה לבירור בקרב ילד שקיים אצלו חשד להתעללות: בדיקות דם, שתן, דימות, פונדוס. סקירת שלד.

רפואה דחופה

החייה - Pediatric resuscitation

אבחון וטיפול במצבים הבאים :

(a) מצבי חירום נשימתיים :

- חסימת דרכי נשימה עליונות
- מחלת דרכי נשימה תחתונות
- שאיפת גוף זר
- אי ספיקה נשימתית
- Pneumothorax (חזה אוויר).

(b) מצבי חירום אנדוקריניים/מטבוליים :

- הפרעות במאזן נוזלים (חפיפה עם תזונה)
- היפוגליקמיה/היפרגליקמיה/DKA
- היפרקלמיה/היפוקלמיה
- היפוקלצמיה/היפרקלצמיה
- אי ספיקה אדרנילית
- היפונתרמיה/ היפרנתרמיה

(c) מצבי חירום נוירולוגיים : (חפיפה נוירולוגיה).

- פרכוסים/פרכוסי חום
- חוסר הכרה

(d) מצבי חירום קרדיוסקולריים :

- הפרעות קצב VF VT SVT
- מיוקרדיטיס/פריקרדיטיס
- אי ספיקת לב
- Syncope
- Shock

(e) מצבי חירום זיהומיים :

- אלח דם (sepsis) והלם זיהומי (septic shock)
- דלקת קרום המוח/ ומוח.

(f) מצבי חירום טוקסיקולוגיים - עקרונות הזיהוי והטיפול : הרעלת אקמול, ברזל, אלכוהול אורגנופוספטים, אמפתמינים, אופיאטים, SSRI.

(g) מצבי חירום כירורגים -

- התנשלות
- בקע כלוא
- דלקת בתוספתן
- חסימת מעיים
- תסביב אשך/שחלה

(h) מצבי חירום כללים :

- טביעה
- חבלת ראש
- הכשות, נשיכות כלב וכוויות.

גנטיקה

עקרונות לברור גנטיקה בילדים (מבוא)

(a) תסמונת דאון טריזומיה 21- גנטיקה, התייצגות ומאפיינים, קומורבידיות. הסטודנט יפרט את המומים המלווים תסמונת זו -לבבים, עצביים, מוסקולוסקלטלים אנדוקריניים, המטולוגיים וגסטרואנטסטנלים. הסטודנט ידע לבנות תוכנית מעקב רפואית הולמת לילד עם תסמונת דאון .

בכל התסמונות הבאות יש לדעת את הגנטיקה, ההתייצגות ומאפיינים קומורבידיים :

- (b) טרנר.
- (c) קליינפלטר
- (d) פרדר ווילי.
- (e) די-גורג Digeorge
- (f) אלגיל Alagille.
- (g) ויליאמס Williams
- (h) VACTERL.
- (i) Fragile X

מחלות מטבוליות

- (a) הגישה למחלות מטבוליות- חלוקה לקבוצות השונות. קליניקה, בדיקה גופנית אופיינית, בירור מעבדתי ראשוני, חמצת מטבולית והיפרמוני. טיפול וייצוב בשלב החריף והכרוני במקרים השכיחים של מחלות מטבוליות
Glycogen storage diseases, Galactosemia, Beta oxidation defect
Urea cycle defects , פנילקיטונוריה, גושה) .
- (b) היפוגליקמיה- אתיולוגיות ואבחנה מבדלת על פי הגילאים השונים (הבנת העיקרון של דגימה קריטית ומה יש לקחת לבירור והטיפול בשלב החריף) (חפיפה מצבי חירום) .

אימונולוגיה ואלרגיה

- (a) הערכה של חסר חיסוני – מתי יש לחשוד, התייצגות כללית של מחלות שכיחות, בירור ראשוני שיש לבצע.
- (b) סוגים של חסר חיסוני , הגדרת הפרעות במערכות השונות של מערכת החיסון ,
Severe combined immunodeficiency
ופגיעה משולבת, חסר טחול, HIV.
- (c) הכרת הזיהומים האופייניים לחולים בקבוצות החסרים החיסוניים השונות.
- (d) אורטיקריה ואנפלקסיס – אבחנה, בדיקה גופנית, בירור, טיפול ומניעה.
- (e) אסתמה – אבחנה של התקף חריף , אבחון מחלת אסטמה על פי גילאים וחומרה, בדיקה גופנית, מעבדה ובדיקות עזר, עקרונות הטיפול המונע והטיפול חריף, טיפול בסטטוס אסטמטיקוס.

- (f) אטופיק דרמטיטיס – אבחנה, בדיקה גופנית אופיינית לפי גיל, בירור, עקרונות הטיפול.
 (g) אלרגיה למזון (רגישות לחלב).

ראומטולוגיה

- (a) הערכה של מחלה ראומטולוגית בילדים
 (b) דלקת מפרקים אדיופטית של גיל הילדות - Juvenile Idiopathic Arthritis.
 (c) קדחת ים תיכונית משפחתית - Familial Mediterranean Fever.
 (d) מחלת PFAPA periodic fever adenitis pharyngitis aphthous stomatitis
 (e) זאבת אדמנתית מערכתית – Systemic Lupus Erythematosus.
 (f) ארגמנת על שם שונליין-הנוך - Henoch Schonlein Purpura.
 (g) MISC / PIMS / Kawasaki Disease
 (h) קדחת שיגרונית - Rheumatic Fever.

אורתופדיה

- (a) צליעה- בדגש על אנמנזה, בדיקת גופנית, אבחנה מבדלת ע"פ גיל, בירור וטיפול
 (b) זיהומים במערכת הגרמית – Osteomyelitis , septic arthritis (הנחיות קליניות)
 (c) Synovitis
 (d) מחלות פרק ירך מולד או נרכש – כולל Slipped Capital Femoral Epiphysis, Transient, Developmental dysplasia of the hip בילדים קטנים.

מחלות זיהומיות ועקרונות הטיפול האנטיביוטי

- (a) חום ביילוד, חום עד גיל 3 חודשים (הנחיות קליניות).
 (b) חום ללא מקור ברור - FUO - Fever of unknown origin
 (c) חיסונים (תדריך חיסונים).
 (d) דלקת ריאות – אבחנה, בדיקה גופנית, גורמים שכיחים לפי גיל, טיפול לפי גיל, אנדקציות לאשפוז (הנחיות קליניות).
 (e) דלקת בדרכי שתן – אטיולוגיות שכיחות לפי גיל, גורמי סיכון, בירור וטיפול (הנחיות קליניות).
 (f) תסמונת הלם רעלי - Toxic shock syndrome.
 (g) קדחת "שנית" – Scarlet Fever.

בכל המחלות הבאות - יש לדעת את העקרונות (אתיולוגיה, התייצגות, תסמינים ואפשרויות טיפול)

- (h) זיהומי חיידק Haemophilus influenzae b and non b
 (i) זיהומי חיידק Staphylococcus aureus
 (j) זיהומי חיידק Streptococcus group a and b
 (k) זיהומי חיידק Pneumococcus
 (l) זיהומי חיידק E.coli
 (m) זיהומי חיידק Kingella kingae
 (n) זיהומי חיידק Pseudomonas
 (o) זיהומי חיידקי Salmonella, Shigella, Campylobacter, Cholera
 (p) מחלות זיהומיות הנגרמות מחיידק המנינגוקוק
 (q) שעלת
 (r) מחלת שריטת החתול - Cat scratch disease.

- (s) מחלות זיהומיות הנגרמות מחיידק הברוצלה
- (t) מחלות זיהומיות הנגרמות מ Q FEVER Rickettsia
- (u) זיהומי Chlamydia
- (v) חצבת.
- (w) מחלות זיהומיות הנגרמות Herpes
- (x) מחלות זיהומיות הנגרמות מאנטרו-וירוס
- (y) מחלות הנגרמות מוירוס EBV
- (z) מחלות הנגרמות מוירוס CMV
- (aa) מחלות הנגרמות מוירוס ROTA
- (bb) מחלות הנגרמות מוירוס HEPTITIS
- (cc) מחלות הנגרמות מוירוס POLIO
- (dd) מחלות הנגרמות מוירוס PARVO
- (ee) מחלה הנגרמת מוירוס MISC , Covid19
- (ff) נגיפי נשימה מחלות הנגרמות מוירוס ה influenza ,Adeno, HMPV ,RSV
- (gg) לימפאדניטיס – גורמים לפי שכיחות, בירור וטיפול.
- (hh) זיהומי מערכת העצבים מנגיטיס ואנצפליטיס – קליניקה, גורמים, אבחנה מבדלת, בירור, אנדקציות וקונטרא-אנדקציות לניקור מותני, הדמיה, טיפול אמפירי וטיפול מכוון.
- (ii) עקרונות הטיפול האנטביוטי, והעמידות השונות.

מערכת העיכול

- (a) תסמינים וסימנים עיקריים של בעיות במערכת העיכול.
- (b) מומים מולדים במערכת העיכול.
- (c) רפלקס קיבתי וושטי gastroesophageal reflux ו- Gastroesophageal reflux disease (GERD) אבחון וטיפול.
- (d) איזופגיטיס איזונופילית – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (e) הגישה לכאב בטן.
- (f) שלשולים אקוטיים וכרוניים – אבחנה מבדלת.
- (g) בחילות והקאות – אבחנה מבדלת.
- (h) עצירות, אנקורפורזיס – אבחנה מבדלת בדגש על הבדל בין Functional ל Hirschsprung disease, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (i) דימום ממערכת עיכול עליונה, Mallory Weiss ותחתונה כגון Meckel או פוליפים – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול ראשוני ודפנטיבי.
- (j) צלאק- התייצגות, בדיקה גופנית, ממצאים חריגים, אבחנה מעבדתית והדמייתית, קומורבידיות, טיפול ומעקב, סיבוכים, אנדקציות לסקר.
- (k) מחלות מעי דלקתיות - Crohn`s - UC – Inflammatory Bowel Diseases ו- Crohn`s – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, סיבוכים מקומיים וססטמיים, טיפול ומעקב.
- (l) היצרות שוער הקיבה – Pyloric Stenosis אבחון וטיפול.
- (m) הערכת הילד עם מחלות כבד, דרכי מרה ולבלב – (biliary atresia) וכוליסטיזיס, היפטיטיס זיהומית A ו B, מחלת וילסון, אי ספיקת כבד חריפה.
- (n) אפנדציטיס – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול. (חפיפה עם רפואה דחופה).
- (o) התפשלות מעי - זיהוי תסמינים, ממצאים בבדיקה הגופנית, בדיקות עזר, אבחנה וטיפול. (חפיפה עם רפואה דחופה).
- (p) פנקראטיטיס – אטיולוגיות שכיחות, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.

מערכת הנשימה

- (a) קשיי נשימה/מצוקה נשימתית – הכרת קצב הנשימה בגילאים השונים. קליניקה, אבחנה מבדלת, בדיקה גופנית, בירור, טיפול.

- (b) סינסיטיס – קליניקה, אטיולוגיות שכיחות, בירור, אינדיקציות לטיפול, טיפול.
- (c) פרנגיטיס – (הנחיה קלינית).
- (d) זיהומים עמוקים בצוואר - Parapharyngeal abscess, Retropharyngeal abscess ו- Peritonsillar abscess – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור וטיפול.
- (e) מוות בעריסה / אירוע מסכן חיים BRUE - Brief Resolved Unexplained Events in Infants
- (f) שיעול – כולל סטרידור ושעול נבחני אבחנה מבודלת.
- (g) סטרידור מולד אבחנה מבודלת כולל לרינגו/טרכיומלציה .
- (h) ברונכיוליטיס – קליניקה, גיל התייצגות, ממצאים בבדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (i) פנאומוניה (הנחיות קליניות).
- (j) Recurrent pneumonia, מומים מולדים (סקווסטרציה, CPAM) אמפיזמה מולדת.
- (k) Cystic Fibrosis – גנטיקה, פטופיזיולוגיה, התייצגות, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, קרטריונים לאבחנה, סקר, טיפול, סיבוכים.
- (l) Primary Ciliary Dyskinesia – עקרונות המחלה.

המערכת הקרדיו-וסקולרית

- (a) הערכה של הילד עם מחלת לב מולדת ואבחנה מבודלת של כחלון.
- (b) מומי לב מולדים (כחלוניים ולא כחלוניים)
- פגם במחיצה הבין עלייתית Atrial Septal Defect.
 - פגם במחיצה הבין חדרית Ventricular Septal Defect.
 - צינור עורקני פתוח Patent Ductus Arteriosus.
 - Coarctation של האאורטה.
 - טטרולוגיה ע"ש פלוט Tetralogy of Fallot.
 - היפוך יציאת העורקים בגדולים של הלב Transposition of Great Arteries.
- (c) מחלות לב נרכשות
- מחלת לב ראומטית - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, קרטריונים לאבחנה, טיפול וטיפול מניעתי (חפיפה עם ראומטולוגיה)
 - מיוקרדיטיס - קליניקה, אטיולוגיה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול, מעקב.
 - פריקרדיטיס - קליניקה, אטיולוגיה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול חריף, טיפול מניעתי, מעקב.
- (d) כאבים בחזה – אבחנה מבודלת, קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי.
- (e) אקג תקין בילדים (לפי גיל).
- (f) הפרעות קצב שכיחות SVT, VT, VF - אבחנה וטיפול. (חפיפה לרפואה דחופה) .
- (g) אי ספיקת לב – קליניקה, בדיקה גופנית, אבחנה מבודלת, בירור מעבדתי והדמייתי, עקרונות הטיפול.
- (h) יתר לחץ דם – לקרוא ביחד עם פרק יל"ד מנפרולוגיה – לדעת אבחנה מבודלת, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, עקרונות הטיפול.

מערכת הדם

- א. המטולוגיה
- (a) אנמיה בילדים
- אנמיה פיזיולוגית של גיל הינקות.

- אנמיה מחסר ברזל – בדיקה גופנית, ממצאים מעבדתיים, אבחנה מבדלת, בירור וטיפול.
 - אנמיה מיקרוציטית מאקרוציטית ונורמוציטית אבחנה וטיפול
 - אנמיה הימולטית – קומבס חיובי וקומבס שלילי.
 - הימוגלובינופתיות – טלסמיה אלפא, טלסמיה ביטא, אנמיה חרמשית- התייצגות, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, סיבוכים, טיפול בהתקף החריף וטיפול כרוני, טיפול בסיבוכים.
 - חסר G6PD - Glucose-6-phosphate dehydrogenase.
 - Spherocytosis
 - ציטופניה ופאנציטופניה.
 - נויטרופניה
- (b) הפרעות דמם
- המופיליה A ו B
 - חסר ויטמין K
 - קרישה תוך כלית ממושטת DIC – Disseminated intravascular coagulation.
 - וון וילברנד VWF.
- (c) Immune thrombocytopenic purpura – ITP - קליניקה, אטיולוגיה, בירור, אבחנה מבדלת, טיפול.
- (d) הגדלת טחול, חבלת טחול, כריתת טחול.

ב. אונקולוגיה

- התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, אבחון ועקרונות הטיפול ופרוגנוזה:
- (a) לימפאדנופתיה – אבחנה מבדלת, בירור.
- (b) לוקימיה – ALL, CML, AML – התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, אבחנה, גורמי פרוגנוזה טובה/גרועה, עקרונות הטיפול.
- (c) לימפומה (הודג'קין ולא הודג'קין) - התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, אבחנה, גורמי פרוגנוזה טובה/גרועה, עקרונות הטיפול.
- (d) נוירובלסטומה - התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, אבחנה, פרוגנוזה, טיפול.
- (e) גידול ע"ש ווילמס - התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, אבחנה, פרוגנוזה, טיפול.
- (f) Hemophagocytic Lymphohistiocytosis HLH – כמחלה ראשונית או כמחלה משנית למצבים שונים.
- (g) גידולי מח – אסטרוציטומה, מדלובלסטומה.
- (h) גידולי עצם Osteosarcoma Ewing
- (i) גידולי עיניים - Retinoblastoma.
- (j) מצבי חירום, Tumor lysis, Cord compression, Superior vena cava syn, Neutropenic fever.

נפרולוגיה

- (a) מומי כליה מולדים – כליה דספלסטית, הרחבת אגן כליה ומחלות כליות פוליצסטיות.
- (b) Posterior urethral valve
- (c) הערכה של הילד עם הימטוריה
- (d) הערכה של הילד עם פרוטינוריה

(e) תסמונת נפרוטית

Minimal change disease •

Focal segmental glomerulosclerosis •

(f) תסמונת נפריטית

Glomerulonephritis •

Post-streptococcal glomerulonephritis •

IgA Nephropathy •

Henoch-Schonlein purpura •

Hemolytic-uremic syndrome •

(g) זיהומים בדרכי השתן – קליניקה, אטיולוגיות שכיחות לפי גיל, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמיתי, טיפול אמפירי ומכוון (הנחיות קליניות).

(h) Vesicoureteral reflux

(i) Renal tubular acidosis – סוג 1 ו-2.

(j) יתר לחץ דם – זיהוי, אנמנזה ובדיקה גופנית, אבחנה מבדלת, בירור וטיפול ראשוני וממושך (הנחיות קליניות) .

(k) כשל כלייתי חריף, אנדקציות לדיאליזה דחופה.

אנדוקרינולוגיה

(a) קומה נמוכה, בירור אתיולוגיה, אינדקציות לטיפול ב Growth hormone

(b) סוכרת סוג 1 – אבחנה, בירור מעבדתי, מצבי קיצון (היפוגליקמיה, היפרגליקמיה ו DKA – אבחנה וטיפול), עקרונות הטיפול הבסיסי בסוכרת סוג 1.

(c) סוכרת סוג 2 – גורמים, פתוגנזה ותחלואה.

(d) סוכרת מונוגנית MODY

(e) הפרעות בבלוטת יותרת הכליה (אדרנל) - Congenital Adrenal Hyperplasia – להכיר את הקליניקה, בירור וטיפול בחסר 21 β -hydroxylase.

(f) Cushing Syndrome – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמיתי, אבחנה מבדלת, טיפול.

(g) תת פעילות ויתר פעילות של בלוטת התריס, תת פעילות מולדת, סקר יילודים בהקשר של תת פעילות של בלוטת התריס.

(h) היפופיטואטרזם - Hypopituitarism – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמיתי, אבחנה מבדלת, טיפול.

(i) התבגרות מוקדמת ומאוחרת : סיבות, בירור וטיפול.

(j) Diabetes insipidus and Enuresis – אבחנה מבדלת, בירור מעבדתי והדמיתי, טיפול.

(k) היפואיפראאטירואיד, משק הסידן והזרחן וויטמין D.

(l) עקרונות בהתמיינות מערכת המין מחשבה בסיסית על ambiguous genitalia / כפי שנקרא היום androgen insensitivity – disorders of sexual development

מערכת העצבים

(a) הערכה נוירולוגית כולל בדיקה נוירולוגית לפי הגיל (עיקריים)

(b) עצבים CNS

(c) פרכוסים (כולל פרכוסי חום, תסמונות פרכוסיות, אפלפסיה, מצבי חירום הפרכוסים). חפיפה עם רפואת חירום) .

(d) הידרוצפלוס – חסימתי ולא חסימתי, אבחנה מבדלת, בירור וטיפול.

(e) כאבי ראש

ראשוני (Migraine, Tension-type headaches (TTH), Cluster headaches). (הנחיות קליניות)

- משני** (Intracranial pressure (ICP) מוגבר, Pseudotumor cerebri - PTC, גידולי מח, מחלות זיהומיות – מנגיטיס/אנצפליטיס). (הנחיות קליניות).
- (f) מחלות דה-מיינלטיביות של מערכת העצבים המרכזית, Acute, Multiple sclerosis, disseminated encephalomyelitis (ADEM).
- (g) מחלות נוירו-קוטנאיות- Neurofiromatosis and Tuberos sclerosis.
- (h) Cerebral Palsy (אתיולוגיה, קליניקה).
- (i) היפרטוניה - אבחנה מבודלת כולל:
- spinal muscular atrophy
 - מחלות עצבים פרפריה (כולל Guillain–Barré syndrome, Bell's palsy).
 - מחלות סינפסה כולל מיסטניה גרביס.
 - מחלות שריר כולל דושן וביקר (Muscular dystrophy).

עיניים

- (a) זיהומים בגלגל העין Orbital and Peri-orbital cellulitis – אטיולוגיה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (b) דלקת בלחמית העין.
- (c) רפלקס אור אדום: "עין לבנה" אבחנה מבודלת כולל רטינובלסטומה, קטרקט, coloboma.

אף אוזן גרון (אאג)

- (a) מחלות האוזן התיכונה.
- (b) מסטואידיטיס חריפה - Acute mastoiditis.
- (c) מחלות אוזן חיצונית.
- (d) דלקת בסינוסים.
- (e) ריניטיס אלרגית ווירלית.
- (f) הגדלת שקדים ואדינואידים.
- (g) דלקת גרון- חיידקית, ווירלית, PFAPA. (חפיפה עם נשימה).

עור

זיהוי ועקרונות הטיפול :

- (a) פריחות בעור – מקולרית, פפולרית, שלפוחתית.
- (b) מחלות תפרחת בילדים (תפרחות וירליות)
- (c) זיהומי עור- צלוליטיס, אמפטיגו – אבחנה וטיפול, אטיולוגיה שכיחה.
- (d) Necrotizing Fasciitis – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (e) Staphylococcal Scalded Skin Syndrome - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (f) תסמונת סטיבנס-ג'ונסון Stevens-Johnson syndrome - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (g) Erythema nodosum – אבחנה מבודלת.
- (h) תפרחת חיתולים
- (i) DRESS